

เทศน์เช้า วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราปฏิบัติธรรม เห็นไหม เวลาปฏิบัติธรรมเราก็ปฏิบัติของเรา ปฏิบัติเราก็คิดว่าเป็นธรรมนะ แต่เวลาเราเกิดมา เห็นไหม นี่มนุษย์สมบัติ เวลามนุษย์สมบัติมันข้างเราไว้ใจ ขังหัวใจเราไว้ มนุษย์สมบัติ มนุสสเปโต มนุสสติรัจจาโนนี่เขาเอาไปขังไว้ในคุก เพราะมันทำผิด มนุสสเทโว เห็นไหม มนุษย์เป็นเทวดา มนุษย์เป็นพรหม เพราะใจมันเป็นมนุษย์ ใจมันเป็นพรหม เวลาใจมนุษย์ใจมันเป็นพรหม เรามาขังตัวเราไว้ เห็นไหม เราจะออกประพฤติปฏิบัติ เราจะหาใจของเรา เราต้องขังมัน ขังด้วยสติ เอาสติขังไว้ ขังขังใจของเราไว้ให้ได้ ถ้าเราขังขังใจไว้ได้ เราขังตัวเราเอง เห็นไหม

เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติ อยู่โคนไม้ อยู่คนเดียวให้ระวังความคิดของตัวเอง ความคิดของตัวเองมันฟุ้งซ่าน มันคิดออกไปเรื่อยเปื่อยนะ แต่เราอยู่ในสังกมมันเพติดเพติดกับสังกมนั้น มันคิดแต่เรื่องปัจจัยเครื่องอาศัย แต่เราแยกตัวออกไป เห็นไหม ปัจจัยเครื่องอาศัยมันไม่มี สิ่งต่างๆ มันไม่มีทั้งนั้น มีแต่ใจเรากับสิ่งที่เป็นสัพปายะ พอใจเรามันสัพปายะใจเรามันจะตื่น เห็นไหม เราต้องขังมันไว้ ถ้าเราขังใจเราไว้ได้นะ สติ สมาธิ ปัญญา เกิดที่นี่ ถ้าสติ สมาธิ ปัญญา เกิดที่นี่ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะเรามีศรัทธา เรามีศรัทธาความเชื่อนะ ศรัทธามันดึงให้เราเข้ามาสนใจในศาสนา ตัวศาสนาเป็นตัวเยียวยาหัวใจ

คูลี ความขឹងใจ ความหมองใจ ความเศร้าใจ ความอาลัยอาวรณ์ในหัวใจ อะไรจะเข้าไปชำระล้างมันได้ ไม่มีสิ่งใดชำระล้างมันได้เลย เห็นไหม คนเราถ้าร่างกายสกปรกที่ไหน เข้าไปชำระร่างกาย ชำระได้ทั้งนั้น แต่หัวใจล่ะ? หัวใจมันทำไม่ได้ ถ้ามันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้เพราะว่า

เราเข้าใจผิดกันเองไง เราเข้าใจว่าเป็นสภาวะธรรม เราเข้าใจกันไปทั้งหมด แต่มันไม่เป็นความจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาทีทุกข์มันต้องหายไป ทุกข์มันต้องหายไป เห็นไหม

ทุกข์มีไหม ทุกข์ในร่างกายเรามีไหม? ทุกข์ในร่างกายคือการเจ็บไข้ได้ป่วย ทุกข์ในหัวใจ มีไหม? มันมีทุกข์กายทุกข์ใจนะ เราไปเห็นแต่ความทุกข์มันเป็นสิ่งที่ประสพสัมผัสได้ แต่เราไม่เคยเห็นเลยความบีบคั้นของใจ อะไรมันบีบคั้น ไม่มีใครทำเราเลยนะ กิเลสในหัวใจเรา กิเลส ตัณหาความทะยานอยาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผจญกับมันมาแล้ว ผจญกับมันมาแล้ว ถึงว่าพญามาร พญามารอยู่ที่ไหน พญามารมันอยู่ในหัวใจของเรา หัวใจของเรามันพาเกิดพาดาย เกิดเป็นมนุษย์สมบัติ เกิดมาในสมบัติ เห็นไหม แล้วเราขังเราเอาไว้นะ ขังชีวิตเราไว้ ๑ ชีวิต แล้ว พอตายไปมันก็หลุดออกไป หลุดออกไปโดยที่เราไม่ได้ทำอะไรมาเลย เห็นไหม

หลวงปู่มั่นท่านบอกเลยนะปลาในสุม ในสุมมันมีปลา เอาสุมครอบปลาเอาไว้ แล้วจับ ปลาในสุมนั้นไม่เจอ หัวใจเรามันถูกรอกรงในหัวอกเรา แล้วหาหัวใจเราไม่เจอ แล้วมันเป็น ทรัพย์อันมีค่ามาก เพราะอะไร? เพราะเราแสวงหาทุกๆ อย่างมาก็เพื่อความสุข เพื่ออันนี้ เพื่อ หัวใจมีความสุข เพื่อเรามีความพอใจ เราหามาเพื่อปรนเปรอมันนะ แล้วมันมีความสุขไหม? ตัณหาความทะยานอยากล้นฝั่ง ล้นอยู่นี้ไม่มีความเมื่องพอเลย แต่ถ้าที่นี่เรามีศีล สมาธิ ปัญญา ยับยั้งมันได้เห็นไหม ความสุขมันเกิดจากที่นี่นะ

ความสุขมันเกิดจากการเสียสละ เสียสละมีความสุขตรงไหน? ได้มาถึงเป็นความสุข ต่างหากละ ได้มามันเป็นตัณหาความทะยานอยาก มันได้มาด้วยตัณหาความทะยานอยาก เห็น ไหม แต่ถ้ามันสละออกไป มันสละออกไป มันสละออกไปในวัตถุ แต่หัวใจมันได้สละ มันได้ เปิดสิ่งที่หมักหมมในหัวใจออกไป สิ่งที่หมักหมมในหัวใจนะ สิ่งที่มีมันเป็นความคับข้องใจ มัน เปิดออกไปๆ

การเสียสละนะ เริ่มต้นมันทำไม่ได้ มันขัดแย้งกับความรู้สึกรวมชาติของกิเลส ธรรมชาติของมันนะ มันเป็นธรรมชาติอันหนึ่ง มันเกิดดับกับใจของเราแต่มันไม่ใช่เรา ถ้ามันใช่ เรานะ เราเอาออกจากใจเราไปไม่ได้หรอก มันเกิดดับจากเรา มันอยู่กับเรา แต่สามารถเอามันออก

จากใจได้ ถ้าเอามันออกจากใจได้ วิธีการที่จะเอามันออกนี้ธรรมะเกิดตรงนี้ ถ้าธรรมะเกิดตรงนี้ มันเกิดจากศรัทธาณะ เรามาขังตัวเราไว้ก่อน ถ้าเราขังตัวเราไว้มันจะทุกข์ยากขนาดไหน เราพอใจ ถ้าเราพอใจทำ เรามีการกระทำขึ้นมามันเป็นมรรค เป็นมรรคใจ เพราะความอยาก อยาก ออกจากทุกข์ อยากอะไรก็ได้เลย มันเป็นกิเลสๆ ตัณหาความทะยานอยากหาความทุกข์หาไฟ มาเผาตัวเรามันเป็นกิเลส

แต่ความอยากอยากเป็นมรรค อยากดี อยากมีเป้าหมาย นี้อริชฐานบารมีเห็นใหม่ เป้าหมาย อริชฐานบารมี ศีลบารมี ต่างๆ เป็นบารมีขึ้นมา ถ้ามีบารมีขึ้นมา คนมีบารมีนะ เคลื่อนไหว ไปเหยียดคู่ไป มีสติสัมปชัญญะตลอด สิ่งใดเกิดขึ้นมากกระทบถึงหัวใจตลอดเลย กระทบถึงใจใจ

“ทำไมเป็นอย่างนั้น? ทำไมเป็นอย่างนั้น? ทำไมอย่างนั้น? แล้วเราทำไมเป็นอย่างนั้น?”

“ไม่ใช่เป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้นเพราะเขาทำเรา เป็นอย่างนั้นเพราะเขาทำเรา”

กิเลสมันจะผลักใส ผลักใสทุกอย่างให้คนอื่นแก้ไข มันไม่ใช่ไปโรงพยาบาลนี้ ไปหาหมอ หน้าทีรักษาเป็นหน้าที่ของหมอนะ แต่หน้าที่ของเรา “อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน”

มรรคจะเกิดขึ้นมา เกิดขึ้นมาจากใจของเรา มรรคเกิดมาจากไหน? มรรคคือความคิดใจ ความคิดที่มีสมาธิรองรับนะ ถ้าความคิดที่ไม่มีสมาธิรองรับมันเป็นตัวตน มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาของกิเลส ปัญญาของตัณหา ตัณหามันอ้างธรรมะ อ้างธรรมะว่าปฏิบัติธรรม แล้วมันอ้างสิ่งนี้มาฆ่าเรา เราถึงต้องทำความสงบของใจก่อน ทำความสงบของใจขึ้นมาเห็นใหม่ มนุสสเทโว เป็นมนุษย์นะ มนุษย์เราเป็นพระเป็นเจ้า อยู่ในป่าในเขานั่งสมาธิภาวนา ถ้าจิตสงบขึ้นมา เทวดาเขามาปกป้องเลย คูลี เสือเทพ พวกเทวดา พวกอินทร์ พรหม มาปกป้อง นี่ไง มนุสสเทโว แม้แต่เทวดายังเลื่อมใสเลย เลื่อมใสเพราะว่าจิตมันสงบ เพราะวาจิตมันเห็น

คูตี เวลาเราเขียนหนังสือบนกระดาษ กระดาษมันเป็นกระดาษขาว พอเขียนเป็นตัวอักษรไป มันจะมีตัวอักษรขึ้นมาเลย ความคิดนะ ใจนะมันขาว ความคิดมันเกิดที่ใจ ความคิดมันเกิดที่ใจมันก็เห็นหมด เทวดาก็รู้เราคิดอะไรนะ เราคิดเราต้องการสิ่งใดเราแสดงออก ความรู้สึกเราคิดอยู่ในหัวอกเราจะไม่มีใครรู้แน่ เทวดาเขารู้ได้ สิ่งต่างๆ แล้วจิตมันสงบขึ้นมา เขาเห็นว่ามันเป็นกระดาษขาว มันจะเห็นเป็นสิ่งที่ประโชชน์ เขาจะมาปกป้อง เขาจะมาดูแล เห็นไหม

มนุสสเทโว เห็นไหม มนุสสเทโวก็เป็นมนุษย์ แต่จิตใจมันประเสริฐ ประเสริฐขึ้นมาเพราะเรามีคุณค่า เพราะเรารู้จักว่าทรัพย์มันอยู่ที่ไหน เรารู้จักว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับอะไร เราไม่หาสมบัติสาธารณะ สมบัติที่เราหามาเป็นสมบัติสาธารณะ มันก็ถือถูดกันได้ คูตี รัฐบาลเขาก็ดูแลเราได้ สมบัติสาธารณะ เราไปหาสมบัติสาธารณะมา แล้วสมบัติส่วนตัวล่ะ? สมบัติของเราล่ะ? สมบัติของเราสุขทุกข์นี้ไง สุขทุกข์ในหัวใจเราเป็นสมบัติของเรา แล้วใครโกหกใครได้ ใครโกหกใครได้นะ ใครปิดหัวใจตัวเอง ตัวเองมีความสุข ใครปิดตัวเองได้ แล้วจิตมันสงบขึ้นมา มันสว่างไสวขึ้นมาในหัวใจเรานะใครจะปิดเราได้ ใครจะมาฉกชิงชิงวิ่งราวทรัพย์สมบัติของเราไปได้ แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นมาจะ

“โอ้ ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้เอง”

มันเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาแก้ไขความเศร้าหมองในหัวใจ ปัญญามันทำสิ่งอัศจรรย์ในหัวใจนี้มันเปิดออกได้ สิ่งนี้มันเปิดออก เปิดออก พอเปิดออกมันก็เบา มันก็มีความรู้สึก อ้อ ปัญญาอย่างนี้เอง ปัญญาอย่างเราปัญญาคบกับ ปัญญาหนักหน่วง ปัญญาเครียด ปัญญาทำให้เราต้องวิ่งตามมัน นี่ค้นหาความทะยานอยาก แต่ถ้าเป็นปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโลกุตตรปัญญา ปัญญามันผ่อนออกนะ มันคลายออก มันคลายออก คลายความหมองทางใจ คลายออก คลายออก สิ่งที่ทำได้นะ

“มรรค ผล นิพพาน มี”

มีเพราะอะไร?

“มีเพราะมันมีเจ้าของสมบัติ”

เจ้าของสมบัติคือพุทโธ เห็นไหม ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทโธ พุทธะ

พุทธะคือผู้รู้ ภาชนะสิ่งใดจะใส่สมบัติสิ่งใด เห็นไหม ข้าวของเงินทองไม่ใช่บัญญัติ ทะเบียนไว้ สิ่งที่เป็นสมบัตินามธรรมก็หัวใจรับรู้ไว้ พุทธะมันรู้ แต่พุทธะมันโดนกิเลส มันโดน มารปิดไว้ เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันซึ่งมาก

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา”

ความดำริไม่ใช่คิดนะ คิดคำร้ออกมา เริ่มต้นของความคิด มารเกิดตรงนี้ มารมันออกมา พร้อมกับความเริ่มต้น ความดำรินะ มารมันจี้คอมาเลย พอความคิดเกิดขึ้นมารมันจี้คอมาแล้ว เห็นไหม

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราเห็นตัวเจ้าแล้ว เจ้าจะเกิดในหัวใจเราอีกไม่ได้เลย”

ไม่ได้เลย เห็นไหม เยาะเย้ยมันเลย แต่เราล่ะ? เราเป็นจี้ขำมัน เราโดนมันจี้คอมา จี้คอมาตลอด เห็นไหม มันถึงเป็นสิ่งที่ เป็นทุกข์ เป็นยากอยู่ที่นี่ เราออกมาประพฤติปฏิบัติมาขังตัวเองไว้ก่อน ขังตัวเองแล้วก็ดูความคิดเรา แล้วใช้สติตามความคิดไป จนความคิดมันปล่อย ปล่อย ปล่อย ปล่อยจนเป็นอิสระนะ นี่ตัวตน

ในทะเบียนบ้านนะ นาย ก. นาย ข. นาย ง. มันทะเบียนบ้าน กรมการปกครองเขาจดให้ แต่ไม่มีใครรู้จักตัวจริงของตัวเองเลย พอจิตมันสงบเข้ามา นี่ไง ความรู้สึกนี่คือเรา ปฏิสนธิจิต ตัวนี้ตัวเกิดตัวตาย แล้วเราเข้าไปถึงตรงนี้ปั๊บเราไปแก้ไข นี่เป็นเจ้าของ นี่สมบัติของเรา แล้วซึ่งมาก ซึ่งมันอยู่กับใจของเรา มันความรู้ของเรา เห็นไหม มันเกิดกับเราแล้วมันดับกับเรา เราเป็นคนเห็น เราเป็นคนสงสัย จิตได้สำนึกใจ

ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมาแล้วก็ต้องตาย สิ่งต่างๆ ก็ไม่ได้เป็นของเรา มันพูดแต่ปากนะ แต่ใจมันเร่าร้อน แต่พอเราไปเห็นสิ่งจะความจริง มันไปปลดกันที่อุปาทาน มันไปปลดกันที่ต้นของความรู้สึก ต้นของความคิด มันไปปลดกันที่นั่น มันรู้จริงกันที่นั่น แล้วมันปล่อยางกันที่นั่น เห็นไหม ถ้ามันปล่อยางกันที่นั่น มันก็เบาตัวเบาตน มันจะเห็นคุณค่าของหัวใจของเราละ

ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติเป็นนะ ท่านเห็นคุณค่าของหัวใจมาก คุณค่าของหัวใจ คุณค่าของความรู้สึก เห็นไหม ท่านถึงบอกว่าคุณค่าของน้ำใจ น้ำใจไมตรี น้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ธรรมอันนี้สำคัญมากเลย แก้วแหวนเงินทองเจือจางกันได้ล่ะ เรามีน้ำใสใจจริงต่อกัน เราเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน มันมีคุณค่า สบตากันก็มีความสุขนะ อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขนะ ไม่ใช่อยู่ด้วยความหวาดระแวง อยู่ด้วยความลึงเลตงสัย อยู่ด้วยความอาลัยอาวรณ์ อยู่ด้วยทุกข์หมดเลย ทั้งๆ ที่เราเองอยู่กับเราเองเราก็งงๆ เห็นไหม แล้วขังมันไม่เป็น ขังทุกข์ไว้ไม่ได้ ยังไม่เห็นอริยสัจ ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ทุกข์เห็นแต่ผล เห็นแต่กิเลสมันสร้างปัญหาไว้ มันจับถ้ายไว้แล้วมันก็หายไปแล้ว แล้วก็บ่นทุกข์ ทุกข์ ทุกข์ บ่นแต่จีที่มันถ้ายทิ้งไว้บนหัวใจ เราขังมันไม่เป็น เรามาขังตัวบั้นเรามาขังความคิดเรา ขังให้สมาธิมันเกิดขึ้นมา อริยทรัพย์มันเกิดที่นี้ แล้วมันจะเห็นทุกข์

ทุกข์คืออะไร? ทุกข์คือค้นหาความทะยานอยาก ทุกข์คือความขัดแย้งของใจที่มันขัดแย้งกับข้อเท็จจริง สิ่งจะความจริงมันเป็นอย่างนี้ แต่ความต้องการของเราละ ความต้องการของเรา ความปรารถนาของเรา มันไปขัดแย้งกับมัน แล้วปรารถนา ค้นหาความทะยานอยาก เห็นไหม มันขัดแย้งกันมันก็ทุกข์ ทุกข์เพราะเกิดสมุทัย ค้นหาความทะยานอยาก ถ้าเกิดมีมรรคขึ้นมา นิโรธดับหมด นิโรธะ นิโรธะ คับ คับ คับ คับ คับ คับ คับนี่ไง คับเพราะอะไร คับเพราะมรรค มรรคมันไปเกิดขึ้นมา มรรค เห็นไหม คุณติ เขาทำงาน เขาหว่านเขาไถกัน เขาต้องลงทุนลงแรง เห็นไหม

สติอยู่ที่ไหน? แล้วผลอยู่ที่ไหน? แล้วมันไหลลงไปตรงไหน?

นี่มรรค ๘ งานของเรามันก็ไถลงไปที่หัวใจสิ หัวใจมันคิดขึ้นมาอย่างไร? มันมีเหตุมีผลอย่างไร? ต้นความคิดมันมาจากไหน? แล้วใครเป็นคนยุแหยมมัน มันถึงคิดออกมาได้ถึงขนาดนี้ แล้วเอาผลของมันมาเหยียบย่ำใจ เห็นไหม เราก็หว่าน เราก็ไถ นี่ก็มรรคใจ มรรคมันเกิดที่ใจ มรรคอยู่ที่นี้ มรรคไม่ใช่อยู่ในหนังสือนะ มรรคไม่ใช่ว่าสัมผัสมาอาชีวะ มันเลี้ยงชีพชอบ มันเลี้ยงปาก แต่มรรคเป็นความคิด มันเป็นมรรคญาณ ญาณหยั่งรู้ ญาณหยั่งรู้ในหัวใจมันเกิดขึ้นมาได้ ทุกคนเป็นคนที่มีปัญญามาก ทุกคนเก่งกล้ามาก แล้วญาณหยั่งรู้ มรรคนี้มันเกิดมาได้อย่างไร? มรรคมันอยู่ที่ไหน? ไปหาที่ไหนก็ไม่เจอ ถ้าหาเอาความรู้สึก หาออกจากใจนี้เจอ หาจากใจของเรา นี่ ชั่งตัวเองไว้ แล้วพยายามสร้างสมขึ้นมา เห็นไหม ชั่งแล้วปลดปล่อย ปลดปล่อยด้วยมรรค ญาณ ปลดปล่อยสิ่งต่างๆ ออกมา

สมบัติอยู่ที่นี้ เวลาประพฤติปฏิบัติใจ เวลาทุกข์เวลาชานะ เวลามาประพฤติปฏิบัติกัน เราบอกว่า โอ้โฮ ทุกคนมาแล้วอ่อนนอกอ่อนใจ การอ่อนนอกอ่อนใจนะงาน งานเพื่อจะรู้ภพหรือชาติ งานเพื่อจะถอนอุปาทานในหัวใจ มันต้องตั้งใจ ต้องจริงใจ สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์กับเรา งานข้างนอกเจ้อจกันันได้จริงๆ นะ งานของโลก ครูบาอาจารย์ท่านบอก งานของโลก ช่วยเหลือเจ้อจกันันได้ งานของใจ ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้ก่อนได้ นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกไปหมดแล้ว ขนไปหมดแล้ว

แต่นี้มันขนไปไม่ได้ เพราะอะไร?

“เพราะมันสุขทุกข์ที่เรา กรรมมันปักที่ใจเรา เราต้องถอนของเราเอง”

แต่วิธีการขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ แล้วเราศึกษามาเป็นทฤษฎี ศึกษามาเป็นสมบัติเยี่ยม เป็นหนี้ละ ศึกษามาแล้วต้องใช้ดอกเบี้ย แต่ถ้าเป็นของเราจริงขึ้นมา ไม่ต้องใช้ใคร มันเป็นสมบัติของเรา แล้วมันเกิดที่หัวใจของเรา มันจะเป็นประโยชน์ของเรา เอวัง